

Förebyggande avmaskning och träckprovundersökning av häst

Alla hästar har inälvparasiter, men en mindre mängd stör dessbättre inte djurens hälsa. Föl och unghästar är mer känsliga för parasitangrepp än vuxna hästar och därför skall parasitbekämpning ske med hänsyn till hästarnas ålder. **Infektion med inälvsmask förebyggs genom betesplanering och beteshygien i kombination med strategiska avmaskningar.** Effekten av parasitkontrollen bör följas upp med träckprovundersökning på våren, innan betessläpp. För att reducera kostnaderna i samband med detta finns det möjlighet att låta analysera träckprov som samlingsprov, dvs på laboratoriet slås proven ihop tre och tre. SVA kan även erbjuda ett gårdsanpassat övervakningsprogram med 1-3 provtagningar per år (se www.sva.se).

Blodmask

Blodmaskar (*Strongylus* spp och *Cyathostominae*) är hästens vanligaste inälvsmaskar. De vuxna maskarna lever i hästens grovtarm och hästarna smittas när de äter infektiösa larver på ett smittat bete. Alla hästar är infekterade med vilande larvstadier vilka inte avdödas med maskmedel.

STATENS VETERINÄRMEDICINSKA ANSTALT

Sektion för parasitologisk diagnostik
75189 Uppsala
Tel: 018-67 40 00
Fax: 018-67 44 50
Hemsida: www.sva.se

Dessa larver utvecklas successivt till nya vuxna maskar. Vid kraftiga angrepp med blodmask kan symtom uppträda i form av avmagring och diarré. I sådana fall kan man ofta se tusentals med maskar/larver i avföringen (1,5-2 cm långa).

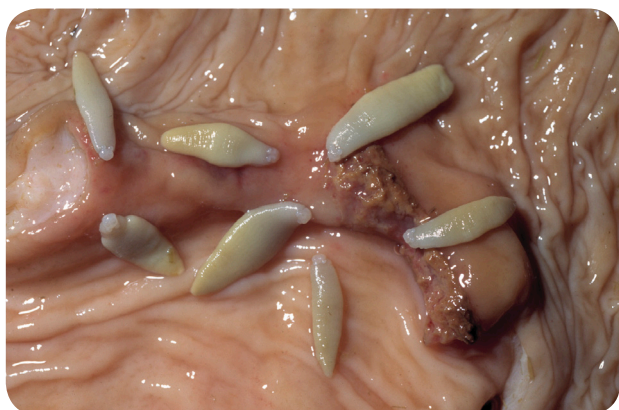
De flesta hästar behöver avmaskas mot blodmask 3-4 dagar innan byte från vinterhage till sommarhage. Beroende på smittryck i sommarhagen och hästarnas ålder upprepas avmaskningen under och/eller efter betesgång. För vuxna hästar på en gård utan specifika parasitproblem är det fullt tillräckligt att endast avmaska i anslutning till betesgång. Vid bevisat högt smittryck (stora stuterier) rekommenderar vi att avmaska hästarna under sommaren, antingen var 8:e vecka med ett ivermektinpreparat (Bimectin, Eraquell, Equimax, Ivomec, Ivomec comp eller Noromectin), var 12:e vecka med ett moxidektinpreparat (Cydectin eller Cydectin comp) eller var 4:e vecka med ett pyrantelpreparat (Banminth och Fyrantel). I samband med avmaskning under sommaren finns ingen anledning att ställa in hästen.

Beroende på kemisk uppbyggnad och verkningsmekanism kan maskmedel mot små blodmaskar indelas i olika 2 substansgrupper (preparatnamn se ovan): 1) ivermektin och moxidektin och 2) pyrantel. Det rekommenderas att man växlar med ett eller några års mellanrum mellan dessa grupper för att motverka/fördröja resistensutveckling hos maskarna.

SPOLMASK

Spolmask (*Parascaris equorum*) förekommer allmänt hos föl och unghästar, men sällan hos hästar äldre än 3 år. Masken lever i tunntarmen och producerar rikligt med ägg som kommer ut på betet med avföringen. Dessa ägg kan leva i miljön i många år och utgöra smittkälla för kommande generationer av föl. Typiska symtom på spolmaskinfektion är dålig tillväxt, minskad aptit, gallor och ruggig hårrem.

Föl avmaskas mot spolmask vid 8-10 och 16-18 veckors ålder. På stora gårdar med många föl bör man avmaska grupper av föl med utgångspunkt från åldern på det äldsta och yngsta fölet. Unghästar kan behöva avmaskas mot spolmask i januari-februari, helst efter träckprovundersökning. Studier i Sverige och utomlands tyder på att ivermektin i många fall har en nedsatt/utebliven effekt mot spolmask. Detta rör sig förmodligen om resistens hos maskarna. För närvarande rekommenderas därför fenbendazol (Axilur) eller pyrantelpreparat mot spolmask hos föl.

Bandmask hos häst

BANDMASK

Bandmask (*Anoplocephala perfoliata*) är en vanligt förekommande mask hos hästar i alla åldrar. Bandmask lever i övergången mellan tunntarmen och blindtarmen. Äggen som kommer ut med hästens avföring måste ätas upp av ett litet oribatidkvalster (sk mellanvärd) innan en häst smittas genom att äta kvalitret. Det är oklart i vilken mån bandmask skadar hästen och vi rekommenderar att avmaska vid konstaterad infektion eller när problem med bandmask kan misstänkas. Den lämpligaste tidpunkten för strategisk avmaskning mot bandmask torde vara innan betessläpp. Då används i första hand prazikvantel (Cydectin comp, Droncit, Equimax, Ivomec comp). Dubbel dos av pyrantel (Banminth, Fyrantel) har också effekt. Eventuellt avmaskas hästarna mot bandmask även på hösten för att förebygga problem under vintern.

STYNGFLUGA

Styngflugan (*Gasterophilus* sp) lever under några veckor på sommaren. Honorna deponerar karaktäristiska gulvita ägg på hästens hårrem, företrädesvis på frambenen. Larven, som upptas via munnen, övervintrar i hästens magsäck. Då larverna knappast orsakar någon skada behöver man inte rutinmässigt avmaska alla hästar sent på hösten. Det bör räcka med att avmaska när man sett stora mängder av flugan eller dess ägg. Ivermektin- och moxidektinpreparat på hösten eller våren har god effekt mot styngflugelarver i magsäcken.

TRÄCKPROVSTAGNING

På www.sva.se kan man klicka sig fram till en förteckning och prislista över de analyser som SVA utför. Här finns även remiss att skriva ut.

- En liten näve färsk avföring tas från boxen och förpackas i dubbla plastpåsar som märks med hästens namn.
- Om flera hästar som varit på samma bete provtas, kan proven analyseras individuellt eller som samlingsprover om tre.
- Medföljande brev med uppgifter om:
namn
adress
tfn nr
typ av häst
ålder
provets märkning
önskad undersökning
när och med vad hästen avmaskades senast.
- Skicka proven i vadderat kuvert till:
SVA
Sektion för parasitologisk diagnostik
751 89 Uppsala

Träckprov analyseras i regel samma dag det anländer till laboratoriet och ett skriftligt provsvar skickas någon dag senare.

Kostnaden för en träckprovundersökning beror på vilka analyser man vill ha utförda. Prisexempel på träckprov från 1-3 hästar: en analys där vi letar ägg från bandmask, blodmask, fölmask och spolmask kostar ca 375 kr inkl. moms (2009). Det finns även möjlighet att delta i ett övervakningsprogram om minst 8 hästar i besättningen, provtas 1-3 ggr årligen. Kostnaden blir då lägre.

Veterinär vid parasitologen kan i samband med undersökning svara på frågor om parasiter samt ge råd om provtagning och avmaskning.